

om, at han i sit Hjerte og med sin Forstand ikke kan være uenig med det ærede Medlem Hr. Fraenkel; men hans Ord virker destruerende paa Forstaaelsen af dette: Sammenslutningens Betydning.

Dernæst vender det ærede Medlem sig til den anden Part, hvorimod Koncentrationen er rettet, Mellekklassen, og saa siger han: Den har ingen Beskyttelse. Nej, den har ingen Beskyttelse, men det, som dette Lovforslag tilsigter, er at give Mellemstanden den Beskyttelse, som den ikke har, og som kun Samfundet som Helhed, Statsmagten og Lovgivningsmagten, kan give den. Dér vil jeg erkende, at man ogsaa fra anden Side søger det samme, og det, som vi skal beskæftige os med i den kommende Tid, er at finde det rette Værn mod Koncentrationens Magtmisbrug eller blot Følgerne af dens Magtudøvelse. Alle de Forslag, som allerede ligger i Udvalget, og naar dette kommer derhen, ogsaa dette har denne Hensigt. Det bliver da et Spørgsmaal om, hvilken Vej der er den rette.

Idet det ærede Medlem beskæftigede sig med Mellekklassens Stilling, valgte han et i Sandhed i første Øjeblik overraskende, men ved nærmere Overvejelse særdeles interessant Eksempel paa Mellekklassens Undergang ved at skildre en Storbank i Forfald, ved at skildre Landmandsbankens enevældige Ledelse, en Ledelse, som sad oppe over en uhyre Række af dygtige og indsigtfulde Mænd, der var berøvet enhver personlig Selvstændighed, idet Absolutismens, Fascismens eller Diktaturets evige Middel: økonomisk Undergang, Udstødelse af Samfundet, truede dem, hvis de viste økonomisk Selvstændighed. Det var et særdeles slaaende Eksempel paa en Magtkoncentration, og hvad den kan føre til, og for saa vidt det Forslag, som nu ligger paa Tingets Bord, havde været gennemført i 1919, vilde det dog maaske — da det ogsaa bragte Pengeomsætningen ind under sit Omraade — kunne have virket noget til at frigøre selvstændige Kræfter, som nu var baandlagt under en enevældig Ledelse. Hvordan frigøre dem? Jo, fordi dette Forslag hviler paa Oplysningspligten, Samfundets Ret til at kræve Klarhed og til at forlange alle de Oplysninger, som det ønsker. Og Samfundet er dog lykkeligvis tilstrækkelig stærkt endnu til, naar det forlanger Oplysningspligten udøvet, at gardere dem, som det kræver Oplysningerne af, mod Koncentrationens eller andre enevældige Magters Trusler.

Det ærede Medlem sagde saa mange interessante Ting, at man kunde have Lyst

til at dvæle ved dem alle, og her skal jeg ogsaa nævne en anden Ting, som han sagde. Idet han skildrede dette Forhold i Landmandsbanken, sagde han, at Absolutismen kan skabe et godt Bureaukrati, men den kan ikke skabe initiativrige Mænd, og han opfordrede derfor alle Ledere af de koncentrerede Bedrifter til at tænke paa dette Forhold for overhovedet at finde Efterfølgere. Og han sagde, at Absolutismen maa indenfor saadanne koncentrerede Bedrifter afløses af Konstitutionalismen. Ja, er det andet end det, som vi betegner som økonomisk Demokrati? Peger dette, som det ærede Medlem Hr. Fraenkel sagde om Landmandsbanken, ikke endogsaa hen imod et Bankraad, ikke et *Bestyrelsesraad*, men et *Bedriftsraad*? Det ærede Medlem skildrer Forholdene saa rigtigt, og han bruger ogsaa de rigtige Ord og peger i Virkeligheden paa mange af de Problemer, som nødvendigvis maa beskæftige Samtiden, hvor der er Tale om Koncentration af Magt. Overhovedet er hele den Udvikling, som det ærede Medlem fremsatte, efter min Opfattelse social-radikal Tale. Radikal, fordi den søger at stille Problemerne — hvad det ærede Medlem saa rigtigt betegnede som det vigtigste — i den rette Sammenhæng ved at søge at forstaa den sociale Udvikling indenfor det menneskelige Samfund i det hele og derfra drage sine Konsekvenser.

Men efter at have *stillet* Problemet gaar det ærede Medlem over til at *løse* det, og ved den filosofiske Bemærkning af Professor Høffding, han satte i Spidsen for sit Foredrag, havde han i Forvejen sagt, at det at løse Problemet var let, det gjaldt blot om at stille det rigtigt. Derfor maa jeg maaske have Lov til at sige, at da han kom til den Del af sin Tale, som gik ud paa at løse Problemet, tog han sig det let. Vel er det rigtigt, at man ikke kan løse et Problem, hvis man stiller det skævt eller overhovedet ikke erkender det, men selv om man har erkendt et Problem og stiller det rigtigt, kan Løsningen ogsaa indeholde sine Vanskeligheder, og jeg tror, at det ærede Medlem vil komme til at se, at fuldt saa let, som han mente at kunne løse det ved en lille bitte skitsemæssig Antydning af en Lovparagraf, klares det ikke.

Derved naar jeg til den Del af det ærede Medlems Foredrag, som i Virkeligheden gennem hele hans Skildring var strøet som smaa kritiske Bemærkninger overfor Forslaget. Jeg har allerede beskæftiget mig med noget af det, idet det ærede Medlem syntes at ville hævde, at Lovforslaget overhovedet ikke beskæftiger sig